

LTO-Nederland en het thema gewasbescherming

J.J.G.W. Ottenheim

Werkgroep LTO Gewasbescherming, Postbus 29773, 2502 LT Den Haag

LTO-Nederland is de branche-organisatie van de agrarische sector en zet zich in voor het bevorderen van zowel een sterke economische en maatschappelijke positie van ondernemende agrariërs als voor een duurzame land- en tuinbouw in Nederland. In de agrarische belangenbehartiging opereert LTO-Nederland in de voorste linies. Dat geldt ook met betrekking tot het thema gewasbescherming.

Standpunt samenleving

De samenleving accepteert al jaren niet meer dat topprestaties in de land- en tuinbouw gepaard gaan met bijvoorbeeld een ongelimiteerd gebruik van bestrijdingsmiddelen. De vraag van de consument is leidend, namelijk van een aanbod naar een vraaggestuurde productie. De belangstelling voor duurzame land- en tuinbouw neemt toe. Boeren en tuinders zijn dan ook al geruime tijd bezig om de bakens te verzetten. Desondanks stelt de samenleving de *license to produce* van Nederlandse boeren en tuinders in toenemende mate ter discussie. Door onder meer een cumulatie van besmettelijke dierziekten (BSE, varkenspest, MKZ) is de land- en tuinbouw op de schopstoel beland. Oude argumenten als 'agrarische bedrijven bieden werkgelegenheid' en 'Nederlandse boeren zijn nodig voor de voedselvoorziening' gaan steeds minder op, omdat de bijdrage van de primaire land- en tuinbouw aan het nationaal inkomen en de werkgelegenheid gestaag afneemt. Bovendien wordt het dankzij een voortschrijdende liberalisering en internationalisering van de land- en tuinbouw steeds makkelijker om voedsel en sierteeltproducten elders in de wereld te laten produceren en vervolgens te importeren.

Rol LTO in krachtenveld

Het gewasbeschermingsbeleid in Nederland roept verschillende, vaak tegenstrijdige gevoelens op. Vooral het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen ligt gevoelig en is bepalend voor de beleving van gewasbescherming in de praktijk. Boeren en tuinders zien het aantal middelen fors verminderen en voelen zich miskend als het gaat om de resultaten van het Meerjarenplan Gewasbescherming (zie kader); voor de bestrijdingsmiddelenindustrie zijn de toelatingsprocedures te traag, de overheid vindt dat het bedrijfsleven onvoldoende verantwoordelijkheid neemt, de consument is nauwelijks geïnteresseerd en de milieubeweging bijt zich vast in juridische procedures.

De manier waarop partijen rond het dossier gewasbescherming met elkaar omgaan en elkaar verantwoordelijkheden toedichten is weinig productief. Het moet anders. Met dit in gedachte discussieert LTO-Nederland momenteel met haar achterban over een sectoroverschrijdende visie gewasbescherming.

Visie en einddoel

Deze (concept)-visie kan als volgt worden samengevat:

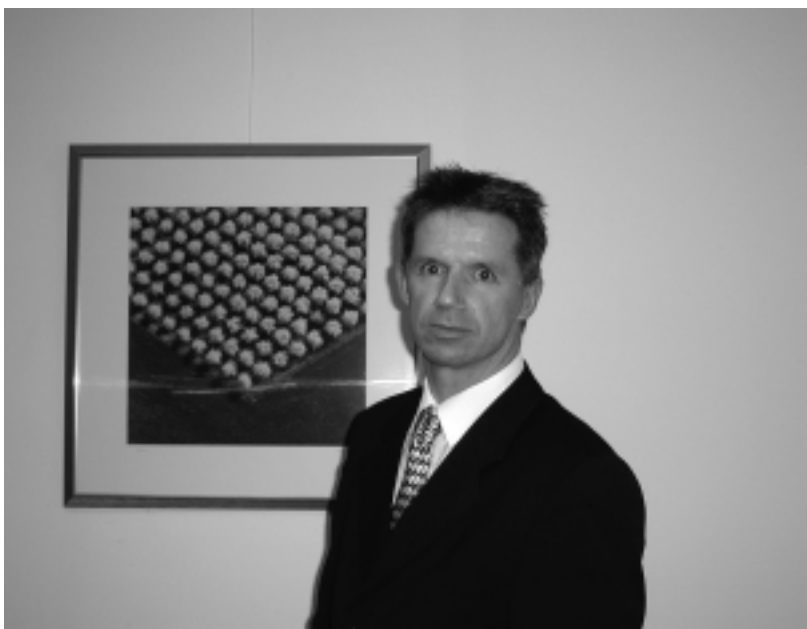
- Geïntegreerde en biologische teelt verder introduceren en verdiepen;
- Zo laag mogelijke residu-niveaus realiseren;
- Borging van de geïntegreerde gewasbescherming door middel van certificering.

LTO-Nederland streeft ernaar dat in 2005 alle bedrijven van LTO-leden zijn gecertificeerd. Daar waar mogelijk zullen tussen 2005 en 2010 de certificeringsschema's worden aangevuld. Einddoel is een gewasbescherming die maatschappelijk wordt geaccepteerd als een normaal onderdeel van de teelt van land- en tuinbouwproducten.

Zicht op Gezonde Teelt

Actueel is ook de regeringsnota *Zicht op Gezonde Teelt* met een beschrijving van het nieuwe gewasbeschermingsbeleid. Hoofdrichting daarvan is 'geïntegreerde teelt op gecertificeerde bedrijven'. Zoals hierboven al aangegeven is LTO-Nederland vóórstander van certificering en van het stimuleren van de verdere introductie en verdieping van geïntegreerde gewasbescherming. Over de richting van het beleid bestaat dus geen verschil van mening, maar drie knelpunten belemmeren de verdere uitwerking. Deze luiden als volgt:

ARTIKEL

Figuur 1. De auteur, Jo Ottenheim, secretaris werkgroep LTO Gewasbescherming.

Het ontbreken van een effectief pakket maatregelen en middelen om ziekten, plagen en onkruiden te beheersen of bestrijden

In de nota Zicht op Gezonde Teelt staat vermeld dat de beschikbaarheid van een effectief pakket gewasbeschermingsmaatregelen een belangrijk uitgangspunt is voor de uitvoering van het nieuwe beleid. Daar is echter op dit moment geen sprake van. Dat zelfs de koploperbedrijven aan het testprogramma voor Zicht op Gezonde Teelt hun deelname hebben opgeschort spreekt wat dat betreft boekdelen.

De spanning tussen certificering en controle / handhaving

Primaire overheidstaken als veiligheid en gezondheid moeten worden uitgevoerd door, of onder toezicht van de overheid blijven. Er is niets op tegen daarbij gebruik te maken van de kennis en expertise

van certificerende instellingen, maar de overheidsverantwoordelijkheid in deze mag niet worden afgeschoven of verwaarloosd. LTO-Nederland vindt dat er snel duidelijkheid moet komen welke rol de overheid aan de certificerende instellingen toedicht bij de handhaving en controle.

De vraag vanuit de markt is bepalend voor het niveau van de certificeringseisen. Dit betekent dat de overheid zich ook op dit punt terughoudend dient op te stellen. We zien wel een rol voor de overheid weggelegd door ervoor te zorgen dat certificerende instellingen geaccrediteerd zijn en dat ondernemers een gewasbeschermingsplan opstellen.

De aangekondigde heffing op gewasbeschermingsmiddelen

Samengevat luiden onze argumenten tégen een heffing als volgt:

- Een heffing ondermijnt de motivatie om uitvoering te geven aan het nieuwe gewasbeschermingsbeleid; een discussie over andere (goede) onderdelen van het nieuwe beleid is praktisch niet meer mogelijk.
- Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is reeds op basis van (onder andere) het toelatingsbeleid sterk aan banden gelegd, de emissies naar het milieu zijn op basis van algemene regelgeving en individuele vergunningverlening substantieel verminderd en in vergelijking met vele Europese landen wordt in Nederland schoon gewerkt.
- Een heffing niet zal leiden tot vermindering van het gebruik.
- Veel ondernemers hebben reeds forse milieu-investeringen gedaan. Extra kosten door het instellen van een heffing op gewasbeschermingsmiddelen tast de concurrentiepositie verder aan.
- Het onttrekken van financiële middelen aan de sector werkt een verdere intensivering van de productie in de hand. De heffing moet immers worden terugverdiend. Een heffing is daarmee

Resultaten Meerjarenplan Gewasbescherming

- Het verbruik van alle gewasbeschermingsmiddelen in Nederland is met 52% gedaald. De verbruiksdoelstelling voor alle middelen gezamenlijk (50%) is daarmee gehaald.
- De taakstelling voor de emissie naar bodem en grondwater (75%), respectievelijk naar lucht (50%) zijn gehaald. De taakstelling voor oppervlaktewater was 90% en is met 79% niet gehaald.
- De afhankelijkheid van gewasbeschermingsmiddelen is licht gedaald.
- De milieubelasting van het oppervlakte- en grondwater is met 51% afgenomen.

(Afkomstig uit: Evaluatie Meerjarenplan Gewasbescherming, einddocument; nr. 2001/042; Expertisecentrum LNV)

contraproductief aan de doelstellingen van het beleid.

- In veel gevallen ontbreekt het aan alternatieven om het gebruik verder te verminderen. Daar waar wel alternatieven beschikbaar zijn kan door de regulerende werking van de heffing de keuze worden gestimuleerd voor middelen die niet verenigbaar zijn met een geïntegreerde bedrijfsvoering of met het huidige resistentie-management.
- De heffing is reeds geïncasseerd door de recente wijziging van het BTW-tarief (van 6% naar 19%).
- Via de Productschappen worden reeds heffingen voor de uitvoe-

ring van gewasbeschermingsbeleid geïnd.

Conclusie

Het nationale gewasbeschermingsbeleid zit in een impasse. De oplossing moet worden gezocht in een constructieve dialoog, gebaseerd op wederzijds vertrouwen. Gesprekken op regionaal niveau laten zien dat dat kan werken. Ook op landelijk niveau is het de hoogste tijd om zonder voorwaarden vooraf met elkaar het gesprek aan te gaan. Déze insteek is dan ook gekozen voor de

sectoroverschrijdende gewasbeschermingsvisie van LTO-Nederland.

Meer informatie

Voor meer informatie over LTO-Nederland: www.lto.nl
Voor meer informatie over gewasbescherming: www.gewasbescherming.nl
E-mail auteur: Jottenheim@lto.nl

Ten behoeve van bovenstaande tekst is onder andere gebruik gemaakt van de LTO-brochure 'Oogsten in een nieuwe eeuw'.

ARTIKEL